

V Parlamentu by prý měla vzniknout alespoň jakási »koalice pro Evropu«

Podle Jiřího Peheho nám hrozí, že zůstaneme izolovaným ostrůvkem uprostřed Evropy

V souvislosti s naším přijetím do NATO se začalo konečně diskutovat i o vstupu ČR do Evropské unie. První výraznou debatu vyvolalo upozornění místopředsedy vlády Rychetského na - v tomto kontextu relevantní - slovo svrchovanost v naší Ústavě. S ředitelem politického odboru Kanceláře prezidenta republiky Jiřím PEHEM jsme hovořili nejen o tomto citlivém problému.

■ Nedávno se rozpoutala debata o míře ztráty naší státní svrchovanosti v okamžiku vstupu do EU. Co o tomto problému soudíte?

»Ta debata je zbytečná. Od samého začátku se ví, že členstvím v Evropské unii ztratíme část své svrchovanosti, kterou odevzdáme jejím nadnárodním orgánům. A také se od začátku mluví o tom, že zatímco při vstupu do NATO svrchovanost neztrácíme, a proto se referendum nemusí konat, v případě Evropské unie by být mělo.«

■ Objevily se pochybnosti, zda se naše politická reprezentace nechce referendu vyhnout. Jaký je váš názor?

»Mezi demokratickými politickými stranami vždy existoval konsenzus, že v případě našeho členství v EU se má konat referendum. Obávám se však, že důvodem, pro který ODS nyní požaduje referendum, není její upřímná snaha občany přesvědčovat o výhodách vstupu do EU. V ODS se stále silněji ozývají hlasy, které zní protievropsky. Ani její volební program není noc proevropský a současná reakce Václava Klause, že návrh sociálních demokratů na vypuštění pojmu svrchovanosti z Ústavy je neuvěřitelný a že žádná nadřazenost evropských zákonů našim zákonům nepřipadá v úvahu, je reakce nepřiměřená. Budeme-li chtít být v EU, pak evropské zákony budou v některých oblastech nadřazeny českému zákonodárství. Tak, jak je tomu ve většině evropských zemí. Obávám se tedy, bude-li se referendum konat, že bude ODS vystupovat spíše proevropsky.«

■ Hovoří se také o tom, že v přípravách na vstup do Unie zaostáváme. Je tomu skutečně tak?

»Nyní již není pochyb, že zaostáváme. Hlavní vyjednávač EU Jan van der Pas varoval, že naše re-

publika a Slovinsko by skutečně mohly být přeraženy do druhé skupiny. Ta hrozba je velmi reálná, protože se naše politické špičky nedokázaly dohodnout na nějaké jasné akci, jak proces zvrátit. Vždyť hysterická byla i odezva ODS na sociálnědemo-

kratický návrh, jehož cílem bylo proces uspíšit tím, že bychom z Ústavy vypustili výraz o naší suverenitě, a tak byli schopni kooperovat do našeho zákonodárství automaticky nižší předpisy EU. To samo o sobě je předzvěstí, že neexistuje společná vůle. Neumím si představit, že by Parlamentem prošly nezbytné reformy, které po nás Unie žádá. Navíc u nás ještě vůbec nezačala debata o tom, co by se stalo, kdybychom byli z první skupiny vyloučení.«

■ Ony se skutečně objevují náznaky, že je vlastně zbytečné o vstup do EU usilovat...

»Politici, kteří něco takového říkají, by pak měli občanům také vysvětlit, jaké jsou alternativy. Pokud nebudeme členem Unie, budeme pouhým izolovaným ostrůvkem uprostřed Evropy. Přitom nejsme ani Norskem s jeho obrovskými přírodními zdroji, ani Švýcarskem s jeho ekonomickým bohatstvím a po staletí nepřerušovaným vývojem. Naopak jsme chudou zemí, která je na Evropě závislá. Jsem přesvědčen, že bychom se velmi rychle stali výspou Balkánu ve střední Evropě. Také si nedovedu představit, že by například voliči ODS vítali situaci, kdy by při výjezdu ze země kterýmkoliv směrem museli podstupovat ponižující odbavovací procedury, od kterých jsme se po dlouhých letech nsvobody konečně oprostili.«

■ Co je tedy třeba udělat?

»Politici by měli najít dostatek vůle k tomu, aby se dohodli alespoň na těch nezbytných reformách, které po nás Unie chce, a aby tyto reformy co nejrychleji prošly vládou a Parlamentem. Samozřejmě situace by byla usnadněna tím, kdyby se vytvořila většinová koalice, která by si stanovila harmonogram a podle něj přijímala jednotlivá opatření. Pokud se tak nestane, pak ještě existuje možnost, aby se vytvořila v Parlamentu jakási koalice pro Evropu. To by znamenalo, že by se strany dokázaly dohodnout na prosazení alespoň těch reforem, které svou povahou nejsou ideologické. Například reforma justice či státní správy není přece ani pravá, ani levá.«

■ Co se stane, když se občané vysloví proti vstupu do EU?

»Pokud by tak občané v referendu rozhodli, pak je nutné toto rozhodnutí respektovat. Domnívám se však, že by politické strany měly občanům vysvětlit, že sice s členstvím mohou být spojeny určité nevýhody, ale že v našem případě každopádně převažují výhody, že jsme země, která oprávněně potřebuje evropské standardy k tomu, aby se mohla zdravě vyvíjet.«

SÁRKA HELMICOVÁ